



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 352/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa o prijatej sťažnosti spoločnosti R., s. r. o., P., zastúpenej advokátom JUDr. V. M., B., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti R., s. r. o., zaručené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo zaručené v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti R., s. r. o., priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,55 €, ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný uhradiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. V. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2013 doručená sťažnosť spoločnosti R., s. r. o., P. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 7. júna 2012 požiadala Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) o vyhlásenie konkurzu na majetok spoločnosti F., s. r. o. (ďalej len „dlžník“), z dôvodu jej platobnej neschopnosti. Okresný súd uznesením sp. zn. 2 K 24/2012 z 1. augusta 2012 rozhodol o začatí konkurzného konania proti dlžníkovi a ďalším uznesením zo 17. októbra 2012 o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka, keďže ustálil, že dlžník svoju platobnú schopnosť žiadnym spôsobom neosvedčil. Proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu podal dlžník odvolanie, v ktorom žiadal, aby krajský súd uznesenie prvostupňového súdu zmenil a konkurzné konanie na jeho majetok zastavil. Sťažovateľka namieta postup a uznesenie krajského súdu prijaté v konaní o odvolaní dlžníka, ktoré vyústili do porušenia jej procesných práv zaručených ústavou a dohovorom.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Sťažovateľ nemal žiadnu priamu vedomosť o podanom odvolaní, o tejto skutočnosti nebol informovaný. Z Okresného súdu Bratislava I mu nebolo odvolanie a ani výzva na vyjadrenie sa k odvolaniu doručené. Túto vadu nenapravil ani odvolací súd. Krajský súd v Bratislave napadnuté uznesenie bez nariadenia pojednávania zrušil a konkurznú vec uznesením zo dňa 15. 01. 2013, sp. zn.: 4 CoKR/54/2012... vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Práve rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave bolo sťažovateľovi zasiahnuté do základných práv, chránených Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami.

Krajský súd v Bratislave pred samotným prejednaním veci, bol povinný skúmať, či súd prvého stupňa neporušil niektorú zo svojich povinností v súvislosti s doručovaním odvolania a následne výzvy na vyjadrenie sa k odvolaniu. Nakoľko Okresný súd Bratislava I ako súd prvého stupňa si svoju povinnosť nesplnil a sťažovateľovi nedoručil odvolanie spolu s výzvou na jeho vyjadrenie k podanému odvolaniu, bol Krajský súd v Bratislave povinný toto pochybenie odstrániť. Zo strany Krajského súdu v Bratislave k náprave nedošlo. Vychádzajúc z uvedeného, je namieste vysloviť záver, že odvolací súd sa so spisovým materiálom dostatočne neoboznámil a bez preverenia zákonných podmienok pre vydanie rozhodnutia vydal uznesenie, ktorým zrušil rozhodnutie prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. ...

Zásah do základných práv sťažovateľa bol spôsobený rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dna 15. 01. 2013, sp. zn.: 4 CoKR/54/2012 uvedeným v bode í predovšetkým tým, že svojim arbitrárnym postupom vylúčil sťažovateľa z angažovania sa v konaní, ktorého predmetom boli aj jeho práva a povinnosti. ...

Krajský súd v Bratislave svojim postupom odňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom, nakoľko mu ako účastníkovi konkurzného konania odňal realizáciu procesných práv spočívajúcich v doručení odvolania, možnosti vyjadrenia sa k odvolaniu, resp. uplatneniu ďalších procesných práv v predmetnom konaní. Sťažovateľovi v dôsledku protiprávneho konania Krajského súdu v Bratislave bola zamedzená ochrana jeho práv a právom chránených záujmov. I napriek nerešpektovaniu procesného práva sťažovateľa, Krajský súd v Bratislave uznesenie, ktorým zrušil prvostupňové rozhodnutie, vydal. ...

Krajský súd v Bratislave týmto pochybením porušil princíp rovnosti účastníkov, nakoľko sťažovateľovi bola odňatá možnosť oboznámiť sa s odvolaním dlžníka a následným vyjadrením sa k odvolaniu. ...

Občiansky súdny poriadok expressis verbis zakotvuje, že odvolací súd svojim postupom nesmie pozbaviť účastníka konania žiadneho zákonného práva, ku ktorému patrí aj právo na súdnu a inú právnu ochranu spočívajúcu konkrétne v doručení odvolania a vyzvania účastníka konania, aby sa k odvolaniu vyjadril. “

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajský súd v Bratislave zo dňa 15. 01. 2013, sp. zn.: 4 CoKR/54/2012, ktorým rozhodol o zrušení uznesenia Okresného súdu Bratislava I, sp. zn.: 2 K/24/2012 zo dňa 17. 10. 2012 a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie porušil právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené článkom 46 a článkom 48 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 01. 2013, sp. zn. 4 CoKR/54/2012 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšia konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy konania v sume 331,15 Eur, a to v lehote do 15 dní od právoplatnosti nálezu. “

Keďže sťažnosť sťažovateľky spĺňala všetky zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd ju 19. júna 2013 po predbežnom prerokovaní prijal na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 dohovoru. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K prijatej sťažnosti sa vyjadrili obaja účastníci konania: za krajský súd jeho predseda listom č. Spr. 3315/13 z 23. júla 2013 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu krajského súdu listom z 9. augusta 2013.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

«Prípisom zo dňa 11. 07. 2013 som požiadal JUDr. E. P., predsedu senátu 4 CoKR Krajského súdu v Bratislave o vyjadrenie k veci sp. zn. 4 CoKR 54/2012; požadované vyjadrenie menovaného sudcu mi bolo doručené dňa 22. 07. 2013.

V tomto vyjadrení JUDr. E. P. uviedol, že Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd v konaní, vedenom pod sp. zn. 4 CoKR 54/2012, prijal podanie účastníka konania a posudzoval vecnú správnosť súdu prvého stupňa, ktorý v právnej veci navrhovateľa - veriteľa: R., s. r. o... v zastúpení JUDr. V. M., advokát, vyhlásil na majetok dlžníka: F., s. r. o... zastúpená N. s. r. o...

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd po posúdení obsahu spisu doručeného Okresným súdom Bratislava I zistil vecnú nesprávnosť postupu tohto súdu prvého stupňa, a to nielen v rozsahu podaného odvolania, a preto vydal rozhodnutie, ktorým zrušil rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 K 24/2012 zo dňa 17. 10. 2012 a vrátil vec na nové konanie.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že mu nebolo doručené odvolanie dlžníka, odvolací súd poznamenáva, že dôvodom zrušenia rozhodnutia súdu prvého stupňa bolo zistenie nesprávneho postupu pri ustálení skutkového záveru o splnení podmienok na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka, ako aj absencia náležitostí podaného návrhu na vyhlásenie konkurzu, a to vo vzťahu k doloženiu potvrdenia audítora, správcu, alebo súdneho znalca o skutočnosti, že navrhovateľ eviduje pohľadávku vo svojom účtovníctve.

Tieto skutočnosti vyplývali z obsahu konkurzného spisu vedeného na označenom súde prvého stupňa pod sp. zn. 2 K 24/2012, a preto tvrdenie sťažovateľa o procesných pochybeniach nedoručenia odvolania na vyjadrenie, nemohli viesť v konečnom dôsledku k inému rozhodnutiu odvolacieho súdu v posudzovanej veci, než k akému dospel odvolací súd v konaní pod sp. zn. 4 CoKR 54/2012 zo dňa 15. 01. 2013, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu a vrátil vec na nové konanie, pričom podľa ustanovenia § 19 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „ZKR“) v znení účinnom od 01. 01. 2012, súd prvého stupňa po vrátení veci na nové konanie postupuje odo dňa vrátenia veci, ako by konkurzné konanie začalo s tým, že na nariadenom konaní súd prvého stupňa mal odstrániť vady, vysporiadať sa so skutkovými

a právnymi tvrdeniami dlžníka, navrhovateľa - veriteľa a na zistenom skutkovom základe vydať nové rozhodnutie.

Odvolací súd bez ohľadu na vyjadrenie procesnej strany navrhovateľa k odvolaniu zo spisu vedenom na súde prvého stupňa pod sp. 2 K 24/2012, zistil vecné a procesné pochybenia, ktoré nebolo možné odstrániť v odvolacom konaní, a preto s poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Zb. - Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a noviel (ďalej len „OSP“) rozhodnutie zrušil a vec vrátil v súlade s ustanovením § 221 ods. 2 O. s. p. Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Na takto uvedenom skutkovom základe, vychádzajúc najmä z obsahu spisu vedenom na súde prvého stupňa pod sp. zn. 2 K 24/2012, s poukazom na jeho obsah, vyjadrenia a listiny, vrátane posúdenia náležitostí samotného návrhu na vyhlásenie konkurzu, podaného zo strany navrhovateľa - sťažovateľa pred ÚS SR, odvolací súd považuje sťažnosť za nedôvodnú.

Poukazuje na správnosť postupu odvolacieho súdu v uvedenej veci; uvádza, že nedoručenie odvolania sťažovateľovi nemalo za následok iné posúdenie veci odvolacím súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 CoKR 54/2012, než k akému odvolací súd dospel, najmä s poukazom na zistenie pochybení v postupe Okresného súdu Bratislava I pri posúdení náležitostí návrhu na vyhlásenie konkurzu, absencie potvrdenia o evidencii pohľadávky navrhovateľa - veriteľa v účtovníctve, spornosti deklarovanej pohľadávky, spornosti úpadku a iné, ktoré bolo potrebné riadne ustáliť súdom prvého stupňa apo náležitom zistení skutkového stavu vydať nové rozhodnutie.

Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že vec vrátil do štádia začatia konkurzného konania, povinnosti nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 19 ods. 1 písm. a) bod 2, ZKR, kde navrhovateľ - sťažovateľ na nariadenom ústnom konaní, mal vytvorený priestor na doloženie a preukázanie nim tvrdených skutočností, zakladajúcich postup sudu, ktorý by mal viesť k vyhláseniu konkurzu na majetok vyššie označeného dlžníka.»

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku uviedol:

„Krajský súd v Bratislave vo svojom vyjadrení konštatuje, že na jeho rozhodnutie, ktorým zrušil rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 K/24/2012 zo dňa 17. 10. 2012 a vec vrátil na nové konanie, by nemalo vplyv stanovisko sťažovateľa

k odvolaniu dlžníka spoločnosť F., s. r. o... a preto odvolanie sťažovateľovi nedoručil. Sťažovateľ sa s týmto tvrdením Krajského súdu v Bratislave nemôže stotožniť.

V dôsledku konania Krajského súdu v Bratislave sťažovateľ nemal žiadnu priamu vedomosť o podanom odvolaní spoločnosti F., s. r. o., o tejto skutočnosti nebol informovaný. Z Okresného súdu Bratislava I mu nebolo odvolanie a ani výzva na vyjadrenie sa k odvolaniu doručené. Krajský súd v Bratislave, bol povinný pred samotným prejednaním veci skúmať, či súd prvého stupňa neporušil niektorú zo svojich povinností v súvislosti s doručovaním odvolania. Okresný súd Bratislava I ako súd prvého stupňa si svoju povinnosť nesplnil a sťažovateľovi nedoručil odvolanie ako aj výzvu na jeho vyjadrenie, Krajský súd v Bratislave bol povinný toto pochybenie odstrániť. Zo strany Krajského súdu v Bratislave k náprave nedošlo.

Podľa ust. § 219 ods. 1) O. s. p. ak súd prvého stupňa nesprávne postupoval podľa § 209 ods. 1, odvolací súd sám vyzve toho, kto podal odvolanie, aby doplnil chýbajúce náležitosti, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d). Vo veciach podľa § 120 ods. 2 odvolací súd odstraňuje vady odvolania tým, že sa obmedzí len na zistenie rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda. Odvolací súd sám odstráni vady pri doručovaní odvolania a výzvy podľa § 209a ods. 1 tak, že sám vykoná doručovanie. Odvolací súd rozhodne aj u návrhoch podľa § 138 ods. 10 vrátane tých, o ktorých nerozhodol súd prvého stupňa.

Dôvodom neodstránenia väd Okresného súdu Bratislava pri doručení odvolania dlžníka F., s. r. o. a výzvy k jeho vyjadreniu zo strany Krajského súdu v Bratislave bolo údajne nesplnenie podmienok na vyhlásenie konkurzu a absencia náležitosti návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka F., s. r. o. Tieto dôvody sťažovateľovi doposiaľ neboli známe, z odôvodnenia rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave tieto skutočnosti nevyplývajú, nakoľko sa s nimi Krajský súd v Bratislave vôbec nevysporiadal. Aj napriek údajnému nesprávnemu postupu Okresného súdu Bratislava I, bol Krajský súd v Bratislave v zmysle ust. § 219 ods. 1) O. s. p. povinný odvolanie sťažovateľovi zaslať. Ak by Krajský súd v Bratislave neodňal sťažovateľovi procesné právo - konanie pred súdom a umožnil by mu sa k odvolaniu dlžníka F., s.r.o. vyjadriť, nemohol by dospieť k zrušeniu rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I.

Z návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka F., s. r. o. ako aj z priložených listinných dôkazov jednoznačne vyplývala platobná neschopnosť dlžníka F., s. r. o. ako aj splnenie hmotnoprávných ako aj procesnoprávných predpokladov na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka F., s. r. o. Tieto skutočnosti mohol sťažovateľ opätovne ozrejmiť, keby mu nebolo odňaté právo konať pred súdom.

Krajský súd v Bratislave svojim postupom sťažovateľovi odňal možnosť konať pred súdom, nakoľko mu ako účastníkovi konkurzného konania odňal realizáciu procesných práv spočívajúcich v doručení odvolania a možnosti vyjadrenia sa k odvolaniu. Sťažovateľovi v dôsledku protiprávneho konania Krajského súdu v Bratislave bola zamedzená ochrana jeho práv a právom chránených záujmov. I napriek nerešpektovaniu procesného práva sťažovateľa, Krajský súd v Bratislave uznesenie, ktorým zrušil prvostupňové rozhodnutie, vydal.

Bolo v kompetencii Krajského súdu v Bratislave odstrániť vady prvostupňového súdu, a to tým spôsobom, že mal sám odvolanie a výzvu na vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľovi doručiť ešte pred tým, ako vyhlásil samotné rozhodnutie. Krajský súd v Bratislave pred prejednaním konkurznej veci vôbec neskúmal, či boli splnené všetky povinnosti v súvislosti s doručovaním odvolania a výzvy na vyjadrenie sa k odvolaniu.

Rozhodovacia činnosť Krajského súdu v Bratislave, je ovládaná základnými procesnými zásadami, ktoré zabezpečujú viazanosť tohto rozhodovacieho orgánu právom a to v každom jednotlivom štádiu aplikácie práva. Zároveň tak zabezpečujú garanciu a ochranu základných práv a slobôd každého občana či už v trestnom, občianskom alebo správnom konaní.

K základným zásadám tak patrí najmä zásada bezprostrednosti, priamosti a ústnosti, voľného hodnotenia dôkazov, rovnosti procesných strán a účastníkov konania podporené i základnými procesnými zárukami ako je právo jednotlivca, aby jeho vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná legitímnym orgánom a na základe zákona.

Krajský súd v Bratislave týmto pochybením porušil princíp rovnosti účastníkov, nakoľko sťažovateľovi bola odňatá možnosť oboznámiť sa s odvolaním dlžníka a následným vyjadrením sa k odvolaniu. Sťažovateľovi bola zamedzená možnosť uplatniť si svoje procesné práva. Krajský súd v Bratislave ako rozhodovací orgán je povinný dodržiavať procesno-právne ako aj hmotno-právne predpisy.

Pochybenie Krajského súdu v Bratislave je v rozpore so základnými princípmi práva na súdnu a inú právnu ochranu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (teda aj čl. 6 dohovoru) spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z ústavy a čl. 6 dohovoru v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ústavný súd rovnako judikoval, že rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej musí predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách najmä garanciam obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, v princípe rovnosti zbraní a v práve na kontradiktórne konanie (*mutatis mutandis* I. ÚS 230/03).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti

sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či uznesením krajského súdu sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podstatou sťažnosti sťažovateľky bolo jej tvrdenie o porušení základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré malo spočívať v tom, že krajský súd v konaní o odvolaní dlžníka proti uzneseniu okresného súdu o vyhlásení konkurzu porušil procesné práva sťažovateľky tak, že vo veci rozhodol napriek tomu, že jej nedoručil odvolanie dlžníka a nedal jej možnosť vyjadriť sa k nemu. V okolnostiach prípadu bolo preto potrebné, aby ústavný súd preskúmal rozsah a spôsob uplatňovania procesných práv účastníkov konkurzného konania podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), konkrétne, či špecifiká konkurzného konania obmedzovali, či dokonca vylučovali uplatnenie označených procesných práv sťažovateľky podľa Občianskeho súdneho poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd zobral predovšetkým do úvahy, že aj keď podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii konkurzné a reštrukturalizačné konanie predstavuje osobitný typ konania s vlastnými pravidlami, tieto neupravujú všetky aspekty konkurzného konania, v dôsledku čoho je v ňom namieste aj použitie Občianskeho súdneho poriadku. Ak preto samotný zákon neustanovuje inak, na „začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie...“ sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku“ (§ 196 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), pričom základné odchýlky zákona o konkurze a reštrukturalizácii od Občianskeho súdneho poriadku sú taxatívne vypočítané v ustanovení jeho § 197. Ani náležitosti odvolania a ani procesné práva účastníkov v konaní o odvolaní proti uzneseniu o vyhlásení konkurzu však nie sú zaradené medzi základné odchýlky podľa § 197 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Právo účastníka konkurzného konania na podanie odvolania proti

uzneseniu vydanému podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii je priznané v § 198 zákona o konkurze a reštrukturalizácii a odvolanie proti nemu je prípustné, „ak to ustanovuje tento zákon“. Podľa toho istého ustanovenia ani dovolanie a ani mimoriadne dovolanie proti takémuto uzneseniu prípustné nie sú.

Z uvedeného vyplýva, že ani zákonné náležitosti odvolania a ani samotné odvolacie konanie nie sú osobitným predmetom úpravy zákona o konkurze a reštrukturalizácii a spravujú sa príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Konkrétne ide o jeho § 209a, ktorý v odseku 1 upravuje postup súdu v prípade, ak odvolanie spĺňa zákonom predpísané náležitosti. V takomto prípade doručí súd prvého stupňa bezodkladne odvolanie ostatnými účastníkom a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili. Pokiaľ tak súd prvého stupňa neurobil a odvolanie spolu so spisovým materiálom postúpil odvolaciemu súdu, tento je podľa § 211 ods. 1 OSP povinný sám odstrániť vady pri doručovaní odvolania a výzvy na vyjadrenie sa k nemu tak, že vykoná doručovanie. Uvedené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ustanovujú postupnosť procesných krokov tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu voči podanému odvolaniu, a to tak, že ich prvoradou povinnosťou je doručiť odvolanie ďalšiemu účastníkovi(om) konania a vyzvať ich, aby sa k nemu v určenej lehote vyjadrili. Až po splnení tejto povinnosti je súd prvého stupňa oprávnený postúpiť odvolanie odvolaciemu súdu a v prípade, ak to neurobí, je tieto procesné úkony povinný urobiť samotný odvolací súd. Z priloženého uznesenia krajského súdu vyplynulo, že doručením odvolania sťažovateľovi a výzvou na vyjadrenie sa k nemu sa vôbec nezaoberal a túto skutočnosť nevytkol ani okresnému súdu. Vo svojom uznesení sa sústredil len na posúdenie skutočností, ktoré viedli okresný súd k ustáleniu skutkového zistenia o úpadku dlžníka, jeho pasívnej legitímácii a dostatku majetku postačujúceho aspoň na úhradu nákladov konania. Ústavný súd nemôže súhlasiť s vyjadrením krajského súdu, podľa ktorého sa nebolo potrebné zaoberať doručením odvolania sťažovateľke, keďže „... *tvrdenie sťažovateľa o procesných pochybeniach nedoručenia odvolania na vyjadrenie, nemohli viesť v konečnom dôsledku k inému rozhodnutiu odvolacieho súdu v posudzovanej veci, než k akému dospel odvolací súd v konaní pod sp. zn. 4 CoKR 54/2012 zo dňa 15. 01. 2013, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa v celom rozsahu a vrátil vec na nové*

konanie...“. Ani ústava a ani Občiansky súdny poriadok totiž nekoncepujú procesné povinnosti odvolacieho súdu (a vo vzťahu k podanému odvolaniu) od toho, či toto môže, prípadne ak áno, v akom rozsahu ovplyvniť rozhodnutie odvolacieho súdu v konkrétnej veci.

Z uvedeného vyplýva, že tak pred okresným súdom, ako aj pred krajským súdom bola účastníkovi konania (sťažovateľke) odňatá možnosť uplatniť si procesné právo v rozsahu výslovného oprávnenia priznaného Občianskym súdnym poriadkom, a tak uplatniť vplyv na výsledok súdneho konania pred krajským súdom. Ústavný súd súčasne pripomína, že na vytknutie tohto pochybenia sťažovateľka nemala k dispozícii dovolanie ani mimoriadne dovolanie, keďže ich použitie je vylúčené § 198 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V dôsledku toho súdne konanie prebehlo bez akejkoľvek možnosti sťažovateľky vyjadriť sa k odvolaniu dlžníka v rámci zákonom priznaného procesného oprávnenia.

V dôsledku toho, že dlžník takéto procesné oprávnenia mal a aj ho použil, došlo súčasne k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania vo vzťahu k tým procesným oprávneniam, ktorými mohli uplatniť svoj vplyv na výsledok súdneho konania, a tým k porušeniu čl. 6 dohovoru. Integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa tohto článku tvorí totiž aj zásada „rovnosti zbraní“ (equality of arms) u účastníkov súdneho konania. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k jej obsahu uviedol, že v civilnom konaní „musí byť každému účastníkovi poskytnutá rozumná možnosť ukázať svoju vec (vrátane dokazovania) za podmienok, ktoré ho nedostávajú do podstatnej nevýhodnej situácie ako jeho oponenta“ (rozsudok ESLP *Dombo Beheer B. V.* z 27. októbra 1993, bod 33). V ďalšej veci týkajúcej sa prístupu účastníkov konania k súdnej dokumentácii ESLP zdôraznil, že v súlade so zásadou rovnosti zbraní musia mať účastníci súdneho konania „rovnaké právo prístupu k súdnym spisom a iným dokumentom týkajúcim sa veci minimálne v rozsahu, ktorý môže mať význam pre utvorenie názoru súdu na rozhodnutie vo veci“ (rozsudok ESLP *Ernst and Others* z 15. júla 2003, body 60 – 61), a napokon ESLP konkrétne potvrdil, že „Každému účastníkovi konania musí byť daná

možnosť oponovať argumentom predneseným iným účastníkom“ (rozsudok EŠLP Bechbeger z 20. decembra 2001, bod 50).

Z uvedených záverov možno vyvodit', že sťažovateľkou napádané uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 vykazuje nedostatky z pohľadu náležitého a vyčerpávajúceho odôvodnenia, čím došlo k porušeniu jej základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia jej základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodol o zrušení uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 CoKR 54/2012 z 15. januára 2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 331,15 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,81 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) v celkovej sume 413,94 € vrátane režijného paušálu.

Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky si uplatnil náhradu trov iba v sume 331,15 €, ústavný súd túto priznal len v rozsahu uplatneného nároku, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2013